

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hakkının Özüne Dokunan Bir Araç Olarak Cezasızlık

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına ilişkin ihlaller daha çok idari kolluk uygulamaları ile ilgili olarak karşımıza çıkıyor. Bildirim yapılmadığı için polisin müdahale ettiği veya bildirim yapılmasına rağmen şiddet eylemine dönüştüğü için müdahale edildiği ileri sürülen toplantılarda durumun gerçekten müdahaleyi gerektirip gerektirmediği tartışılıyor bu olaylarda. Bir başka deyişle, toplantı ve gösteri yürüyüşlerindeki ihlal iddiaları o ana ilişkin ya da gelecekte yapılacak müdahalenin meşruluğuna ilişkin. Halbuki ulusal ve uluslararası yargı organlarının önündeki davaların gösterdiği gibi toplantı ve gösteri yürüyüşünün ihlali o anın öncesine ve sonrasına bakmayı da gerektiriyor. Dahası, bu hakkın özüne dokunan müdahaleler aslında başka hak ihlallerinin gerçekleşmesi şeklinde oluyor. Bu nedenle toplantı ve gösteri yürüyüşlerine ilişkin bir analizin hem zaman bakımından hem de konu bakımında çok boyutlu olması zorunluluğu vardır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının salt ihlali mümkündür ancak istisnaidir. Örneğin, bildirimde bulunulan bir toplantının ertelenmesi, istenilen yerde değil başka bir yerde toplantı yapılmasının istenmesi bu hakkın ihlaline yol açabilir. Ancak çoğu durumda toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının maddi açıdan ihlali çoğunlukla başka bir hakkın ihlalinin gerektirir. Bu ihlal genelde, orantısız güç kullanımı olarak ifade edilen vücut bütünlüğüne saldırı şeklinde ortaya çıkmaktadır. Ancak, özellikle Türkiye’de bu ihlalin daha ağır tiplerine de müdahale sırasında rastlanmaktadır. Yakalanan kişinin işkenceye maruz kalması veya yaşam hakkı ihlali gibi. Bu nedenle, toplantı hakkının diğer hakların

ihlali paralelinde düşünülmesi gerekmektedir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının diğer haklarla olan bu ilişkisi ayrıca bu hakkın geçmişe yönelik yönünü de incelemeyi gerektirir. Bir toplantının yetkisiz bir şekilde şiddet kullanılarak dağıtılması veya yetki olduğu halde orantısız güç kullanılması, vücut bütünlüğü ve yaşam hakkına müdahale niteliği taşıdığından ceza hukuku yaptırımlarına tabi olması gerekir. Bu tür eylemlerin etkili bir şekilde soruşturulup, cezalandırılması bir cezasızlık uygulamasıdır. Ancak bu cezasızlık pratiğinin tek sonucu, yaşam ve işkence/kötü muamele görmeme hakkının ihlal edilmesi değildir. Özelikle sistemli ve yaygın bir şekilde ortaya çıkan cezasızlık pratiği, toplantı ve gösteri yürüyüşünün de

mele görmeme hakkının ihlal edilmesi değildir. Özelikle sistemli ve yaygın bir şekilde ortaya çıkan cezasızlık pratiği, toplantı ve gösteri yürüyüşünün de özünü ihlal eder duruma gelmektedir.

Toplantı ve gösteriye katılan kişiler, bir yandan her türlü fiziksel saldırıya muhatap olmakta ve bu muameleyi gerçekleştirenler hiçbir cezai yaptırımla karşılaşmamakta, öte yandan ise kendileri kolluk güçlerine mukavemet ettikleri, toplantı ve gösteri yürüyüşü mevzuatını ihlal ettikleri gerekçeleri ile ceza soruşturmasına muhatap olmaktadır. Bu uygulamanın doğal sonucu, geniş kitlelerin Anayasa ve uluslararası sözleşmelerde korunan demokratik bir hakkı kullanmaktan kaçınmasıdır. Bu sonuç tam da Anayasada yasaklanan bir hak sınırlandırması tipi olan **hakkın özüne dokunmaktadır**. Toplantı ve gösterilerde kullanılan polis şiddetine karşı geliştirilen sistematik cezasızlık, bu hakkın kullanılmasını imkansız veya çok külfetli hale getirmekte ve bu hakkın özüne dokunmaktadır.

Toplantı ve gösterilerde kullanılan polis şiddetine karşı geliştirilen sistematik cezasızlık, bu hakkın kullanılmasını imkansız veya çok külfetli hale getirmekte ve bu hakkın özüne dokunmaktadır.

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muiznieks'den Gezi Olaylarına İlişkin Rapor

"Komiser, Türk makamlarının dikkatini, **siyasi liderlerin kolluk görevlileri arasında insan haklarına saygıyı güçlendirmede çok önemli bir rol oynadığına** çeker. Kolluk kuvvetlerinin hiyerarşik yapısı göz önüne alındığında, politikacıların ve özellikle de devlet veya hükümet başkanlarının ve İçişleri Bakanlarının verdikleri mesajlar nadiren göz ardı edilir. Komiser, **kolluk görevlilerinin yanlış davranışlarını haklı bulan veya haklı bulur izlenimi veren veya bu tür yanlış davranışlara yetersiz cezalar verilmesine göz yuman siyasi söylemlerin, yanlış davranışların cezalandırılmayacağı mesajını vererek, cezasızlık kültürünü daha da güçlendireceğini vurgular.**"

"Komiser halen kolluk görevlileriyle ilgili adli soruşturmalara engel teşkil eden (idari izin sistemi gibi) ve de haklarında inandırıcı insan hakları ihlali iddiaları bulunan görevlilerin görevden uzaklaştırılmasını engelleyen tüm idari engelleri ortadan kaldırmaya Türk makamlarını acilen davet eder. Aynı zamanda kolluk kuvvetlerinin bünyelerinde meydana geldiği iddia edilen insan hakları ihlallerine ilişkin yargı mercilerinin bilgi veya kanıt taleplerine derhal ve eksik-

siz bir biçimde cevap verilmesi yetkililerce sağlanmalıdır. Komiser, kanunsuz davranışlarda bulunanların kovuşturulmasını kolaylaştırmak üzere kolluk kuvvetleri personelinin kolayca teşhis edilebilmelerinin sağlanmasının çok önemli olduğunu vurgulayarak, polis memurlarının sicil numaralarını saklamaları veya üniformalı değilken güç kullanmaları dahil olmak üzere, kimlik teşhisine ilişkin gereklerin yerine getirilmeyerek ihlal edilmesi halinde sert disiplin tedbirleri almaya Türk makamlarını acilen davet eder."

"Komiser, Türk makamlarının Gezi olaylarında aşırı güç kullanıldığına dair iddiaları nasıl ele alacağına, Türk makamlarının polis şiddeti ve cezasızlık sorunlarını çözüme kavuşturma konusundaki istekliliklerinin önemli bir sınavı olacağı kanısındadır. Komiser Türk makamlarını, konuyla ilgili yasal mevzuatı gözden geçirirken ve ülkedeki soruşturmaların ne derece etkin bir biçimde icra edildiğini izlerken, (bu raporun ana bölümünde belirtildiği gibi) ziyaret sırasında en sık duyduğu türden iddialara özellikle dikkat etmeye acilen davet eder. Komiser göstericilerin işlediği suçların da kovuşturulması gerektiği hususunda Türk makamlarıyla tamamen hemfikir. Ancak, kolluk görevlilerince yapılan insan hakları ihlalleri hukukun üstünlüğüne doğrudan bir tehdit oluşturmakta olup, tüm üye ülkelerin adalet sistemlerinde önceliğe sahip olmalıdır." **Raporun tam metni için bkz. www.ihop.org.tr**

AIHM—Mesut Deniz/Türkiye Kararı (Başvuru no. 36716/07, 05.11.2013)

Mesut Deniz, 1999 yılında Samsun Havza'da polisin rutin kimlik kontrolü sırasında gözaltına alınmış ve ardından tutuklanmıştır. Mesut Deniz, gözaltında tutulduğu Samsun Polis Merkezi'nde dövüldüğünü, kendisine elektrik şoku verildiğini, kollarından asıldığını, soğuk suyla ıslatıldığını, cinsel organının ve parmaklarının sıkıldığını, buzlu yüzeye yatmaya zorlandığını ve bir polis memurunun hortumla kendisine tecavüz ettiğini ifade ederek kötü muameleyle maruz kaldığından şikâyetçi olmuştur.

AIHS'nin 3, 6 ve 13. maddelerinin ihlal edildiğini iddiasıyla yaptığı başvuru değerlendiren AIHM, şikâyetin Sözleşme'nin 3. maddesi bağlamında değerlendirilmesi gerektiğini kararlaştırmıştır. Mahkeme, vakayla ilgili olarak soruşturmaya ve devam eden yargılamaya ilişkin ciddi eksiklikler gözlemlemiştir.

AIHM, Mesut Deniz/Türkiye kararında ihlalin soruşturulması ve failerin fiili cezasızlığı bağlamında çok önemli noktalara dikkat çekmektedir. Mahkeme öncelikle, ne Cumhuriyet Savcısı'nın ne de ulusal mahkemelerin, Mesut Deniz'in polis merkezinde tutulduğu sırada görevli olan diğer polis memurlarının ya da bu sırada gözaltında bulunan ve görgü tanığı olabilecek başka kişilerin ifadesine başvurmamış ve ulusal mahkemelerin sadece akli dengesinin yerinde olmaması yüzünden tanıklık edemeyeceği anlaşılan Deniz'in ifadesine bağlı kaldıklarına dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra AIHM'ye göre, ulusal mahkemeler, Deniz'e ve avukatına sanığa bizzat soru yöneltme fırsatı da vermemiş, sonuç olarak ulusal hukukta Deniz'in kötü muameleyle maruz kaldığı saptansa da failerin tespit edilip cezalandırılması sağlanmamıştır.

AIHM'nin Deniz/Türkiye kararında dikkat çektiği diğer önemli nokta, dava dosyasında suçlanan polis memurunun soruşturma altındayken görevinden alındığını gösteren bir belgenin bulunmamasıdır. Mahkeme, bu noktada hukuka aykırı eylemlere hoşgörü gösterilmesinin ve gizli bir işbirliği görünümü verilmesinin engellenmesi için hakkında soruşturma yürütülen failin görevinden alınmasının önemini vurgulamaktadır. Mahkeme ayrıca, cezai süreçte var olan 9 yıllık gecikmeye de dikkat çekmektedir.

Bu bağlamda, Mesut Deniz kararında AIHM, yukarıda sözü edilen eksikler ve hukuksal süreçteki gecikmeyi de göz önünde bulundurarak, şiddet eylemlerinin faillerinin yadsınamaz delillerin varlığına rağmen, fiili bir cezasızlıktan yararlandıkları kanısına varmıştır. Sonuç olarak AIHM, AIHS'nin 3. maddesinin (esas ve usul yönünden) ve 13. maddesinin ihlal edildiğini kararlaştırmıştır.

19 Aralık Katliamının 13. Yılı Dönümü: Kim Hesap Verecek?

- 1)19-22 Aralık 2000 tarihinde F Tipi Cezaevlerinin hayata geçirilmesi için 20 ayrı cezaevine yönelik operasyonlarda 30'u sivil mahpus 2'si asker 32 kişi yaşamını yitirmişti.
- 2)Resmi makamlar operasyonu "Hayata Dönüş Operasyonu" olarak nitelemişlerdi.
- 3)Bu operasyonlardan 12 kişinin öldüğü Bayrampaşa Cezaevine yönelik olanı için "Tufan Planı", 4 mahpus ve 1 uzman çavuşun öldüğü Ümraniye Cezaevine yönelik olanı için "Bora ve Atmaca Planları" adının verildiği planların hazırlandığı duruşmalar sırasında tanık olarak dinlenen o tarihlerdeki Jandarma Genel Komutanı olan Aytaç Yalman ve yine o tarihlerde genel komutanlıkta görevli olan Tümgeneral Osman Özbek'in ifadelerinden anlaşılmıştı.
- 4)Ümraniye Cezaevindeki öldürmelerle ilgili Üsküdar 2.Ağır Ceza Mahkemesinde görev yapan 267 askeri personele dava açıldı. Dava sürüyor.
- 5)Bayrampaşa'da 12 kişinin öldürülmesiyle ilgili olarak Bakırköy 13.Ağır Ceza Mahkemesinde 39 ere dava açıldı. Mahkeme davanın 9 Ekim 2013 tarihli duruşmasında, MGK Genel Sekreterliğine yazı yazılarak operasyonun MGK kararları doğrultusunda yapıldığını sordu.
- 6)Her iki davada da karar verici durumda olan hiç bir general, subay ya da savcı ya da cezaevi müdürü yargılanmamaktadır.

Vali Mutlu'ya "marjinal" uyarı: Çocuğun itibarına saldıramazsın

Gökçer TAHİNCİOĞLU

İdarenin kusurlarını saptamak, kurum ve kuruluşları bu kusurları tazmin etme konusunda uyarmak amacıyla kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK), Gezi Parkı olayları süresince tartışılan gaz bombası kullanımı konusunda ilk kararını verdi. Ombudsmanlık olarak da bilinen kurum, 1 Mayıs'ta İstanbul'da yaşanan olaylarda gaz kapsülü ile başından vurulan ve günlerce yaşam mücadelesi veren Dilan Alp için yapılan başvuruda, polisi kusurlu buldu. Kararda, polisin meslek yaşamı boyunca eğitilmesi, hatalı kolluk personelinin hesap vereceği bir yapının oluşturulması ve soruşturulmalarını engelleyen işlemlerin kaldırılması gerektiği vurgulandı.

Kamu Başdenetçisi Nihat Ömeroğlu imzalı kararda, Dilan için "Dilan'ın örgüt üyesi olduğu, marjinal grup üyesi olduğu, poliste kayıtlarının bulunduğu ve 1 Mayıs'taki çatışma içinde olduğunu" saptandığını açıklayan İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu'nun da "masumiyet karanesi, kimliğin açıklanmaması, hiçbir çocuğun onur ve itibarına haksız saldırıda bulunulamayacağı" ilkelerine aykırı hareket ettiği vurgulandı. Karar, Gezi Parkı protestolarında yaşananlar için de emsal oluşturacak.

İstanbul'da, valiliğin 1 Mayıs kutlamalarının Taksim'de yapılmasına izin vermemesi nedeniyle yaşanan olaylarda lise öğrencisi Dilan Alp, gaz kapsülüyle başından vuruldu. Tarlabası'ndaki müdahale sırasında ağır biçimde yaralanan Dilan, kafatasında kırıklar oluşması üzerine hemen ameliyata alındı ve günlerce yaşama tutunma mücadelesi verdi.

Marjinal Dilan

Olayın ardından özellikle İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu'nun, "Dilan'ın örgüt üyesi olduğu, marjinal grup üyesi olduğu, poliste kayıtlarının bulunduğu ve 1 Mayıs'taki çatışma içinde olduğu"na yönelik açıklamaları tepki çekti.

Gündem Çocuk Derneği ise Kamu Denetçiliği Kurumu'na İstanbul Valiliği aleyhine başvuruda bulundu. Derneğin başvurusunda, polisin orantısız güç kullandığı ve Vali Mutlu'nun da yaptığı açıklamalarla Dilan'ın haklarını ihlal ettiği savunuldu. Dernek başvuru dilekçesinde, "Yaşanan hak ihlalinin, Vali Mutlu ve polislerin kusurlarının tespiti, ihlallerin bir daha yaşanmaması için gerekli önlemlerin alınmasının tavsiye edilmesi ve Vali Avni Mutlu'nun kamuoyu önünde Dilan ile ailesinden özür dilemesi" talep edildi. Dernekle birlikte aynı konuda farklı başvurular da KDK'nın önüne geldi.

İlk karar

KDK, konuyla ilgili kararını tamamlayarak, ilgililere tebliğ etmeye başladı. Kamu Başdenetçisi Nihat Ömeroğlu imzalı kararda, anayasanın 90. maddesine göre, uluslararası anlaşmaların iç hukukta kanun hükmünde olduğu, AİHM kararlarının bağlayıcılığı, ombudsmanlığın birey hakları açısından bu kararları takip etmekle yükümlü olduğu anımsatıldı.

Orantısız müdahale

Kararda, 1 Mayıs'ta yapılan polis müdahalesinin İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi, Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi, Anayasa ve Çocuk Koruma Kanunu'na aykırı olduğu belirtilir-

ken, müdahale için, "orantısız kolluk müdahalesi" nitelemesi yapıldı. Kararda, bu müdahale sırasında atılan biber gazı kartuşunun isabet etmesi sonucu yaşı küçük Dilan Alp'in yaralanmasında hatalı davranıldığının İçişleri Bakanlığı'nca kabul edilmesi gerektiği ifade edildi.

Hak ve özgürlükler konusunda eğitim

Kararda, kolluk güçlerinin bireylerin temel hak ve özgürlükleri saygılı, hoşgörülü olarak yetiştirilmeleri için insan hakları alanındaki uluslararası mevzuat ve uygulamalar hakkında uzun süreli ve meslek hayatları boyunca sürekli eğitime tabi tutulmaları yönündeki çalışmaların geliştirilmesi gerektiği de vurgulandı.

İzleme mekanizması

Kararda, kolluk görevlilerinin uluslararası sözleşmelerde garanti alınan hak ve özgürlüklere hanel getirmeksizin ancak zaruri olduğunda kademeli ve orantılı güç kullanması gerektiği, bunun için kontrol, gözetim ve denetimlerin etkili şekilde yapılması, hatalı davranan kolluk görevlilerinin tespit edilmesi ve hesap verebilirliklerini sağlayacak bir izleme mekanizmasının oluşturulmasına yönelik yasa çalışmalarının tamamlanmasının zorunlu olduğu da kaydedildi.

İnceleme ve soruşturma

Kararda, güç kullanımının gerekli, makul ve orantılı olup olmadığının öngörülebilir, açık ve şeffaf şekilde tespit edilerek hatalı davranan kolluk görevlileri hakkında süratli, etkin bir inceleme ve soruşturma için süreci uzatan veya tıkayan işlemlerin kısaltılması veya kaldırılması yönünde gerekli tedbirlerin alınması istendi.

Mutlu'ya anımsatma: Hiçbir çocuğun onuruna saldırıda bulunamaz

Kararda, İstanbul Valisi Mutlu'nun Dilan Alp'le ilgili basın açıklamasında AİHS'ye, Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'ne, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne, Anayasa ve Basın Kanunu'na aykırı davrandığı, masumiyet karanesi, kimliğin açıklanmaması, hiçbir çocuğun onur ve itibarına haksız olarak saldırıda bulunamayacağı ilkelerine aykırı hareket ederek hatalı davrandığını kabul etmesi gerektiği vurgulandı.

Özür gerekmez

Kararda, Mutlu'nun bu nedenle özür dilemesinin talep edildiği ancak özür dilemenin taraflar arasındaki bir manevi tatmin aracı olduğu, Dilan Alp'in ise kişisel başvurusunun bulunmadığı kaydedildi. Kararda, Mutlu'nun 1 Mayıs'taki olaylar nedeniyle tüm İstanbullular'dan özür dilediğine de dikkat çekildi. Dilan Alp'in bir uzlaşma talebinin de olmadığı ifade edildi.

İçişleri Bakanlığı ve İstanbul Valiliği'ne de tebliğ edilen karardaki öneri ve uyarıların uygulanabilir olmadığının düşünülmesi halinde bunun 30 gün içinde KDK'ya bildirilmesi gerektiği vurgulandı.

Kamu Denetçiliği Kurumunun Raporu için bkz:

<http://ombudsman.gov.tr/contents/files/pdf/2013%2044.pdf>

*Bu yazı, Gökçer Tahincioglu'nun izniyle aşağıdaki kaynaktan alınarak yayımlanmıştır. <http://gokcertahincioglu.blogspot.com/2013/11/vali-mutlu-ya-marjinal-uyar-cocugun-14.html>

Cezasız Kalmasın !...

Ali İsmail Korkmaz Davası

Eskişehir'de 2 Haziran gecesi Gezi Parkı odaklı eylemlerde darp edilen üniversite öğrencisi Ali İsmail Korkmaz, 10 Temmuz'da tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybetmişti. Soruşturmayı yürüten savcının talimatıyla Korkmaz'ın darp edilmesi olayına karıştığı iddiasıyla mahkemeye sevk edilen, aralarında bir polisin de bulunduğu İ.K, M.S, R.K, M.V. ve E.H. tutuklanmıştır. Polis memurları Ş.G, H.E. ve Y.A'nın ise tutuksuz yargılanmasına karar verilmiştir.

Eskişehir 2. Ağır Ceza Mahkemesinde 20 Kasım'da görülmeye başlama- sı planlanan davanın ilk duruşması, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı rapor ve Yargıtay 5. Ceza Dairesi tarafından "kamu güvenliği gerekçesiyle" verilen Eskişehir 2. Ağır Ceza Mahkemesinden Kayseri Ağır Ceza Mahkemesine taşınması kararıyla 3 Şubat 2014'te Kayseri 3. Ağır Ceza Mahkemesinde yapılacaktır.

Kayseri 3. Ağır Ceza Mahkemesi, Eskişehir H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan sanıkların 3 Şubat 2014 günü yapılacak ilk duruşma öncesinde Kayseri Kapalı Cezaevine nakledilmesi için Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığı'na yazı gönderdi. İlk olarak Kayseri Kapalı Cezaevine getirilen sanıklar daha sonra "güvenlik" nedeniyle Yozgat E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildi.

Ethem Sarısülük Davası İzlenimleri

Hüsnü ÖNDÜL

1 Haziran 2013 Cumartesi günü Kızılay Meydanı'nda bulunan göstericilere polis memuru Ahmet Ş., tabancası ile ateş etmiş ve göstericilerden Ethem Sarısülük'ü ağır yaralamış ve Ethem Sarısülük 15 gün sonra hastanede yaşamını yitirmiştir. Emniyet Müdürlüğü, polisin kimliğini adli makamlara bir süre bildirmemiş, mağdur yakınları, avukatları ve medyanın ısrarlı yayınları sonucu polisin kimliği Cumhuriyet Savcılığı'na bildirilmiştir.

Ankara Cumhuriyet Savcısı Veli Dalgacı imzasıyla 12.07.2013 tarihli, 2013/75504 soruşturma No.lu, 2013/26597 esas No.lu ve 2013/1494 İddianame No.lu İddianame ile Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesine dava açılmıştır (dosya esas numarası 2013/349).

- İddianame ile polis memuru Ahmet Ş.'nin Türk Ceza Kanunu'nun 27/1, 81, 53 ve 63. maddelerine göre cezalandırılması istenmektedir.
- Polis memuru Ahmet Ş. tutuksuz yargılanmaktadır.
- Polis memuru işten el çekirilmemiş ve silahlı kendisinden alınmamıştır. Kendisine herhangi bir idari yaptırım uygulandığına dair bir bilgi bulunmamaktadır.

Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi ilk duruşma için 23.09.2013 tarihini belirlemiş, duruşmaya sanık gözüne siyah bir gözlük, başına siyah bir peruk ve bıyık takarak gelmiş ve bu durum duruşma sırasındaki kargaşada peruğunun ve gözlüğünün düşmesiyle anlaşılmıştır. Sanık duruşma sırasında sivil giyimli kişiler arasında oturmuştur.

Sanığın suretini gizleme eyleminden duruşma yargıçlarının ve iddia makamının bilgisinin bulunup bulunmadığı henüz aydınlanmamış değildir.

Konuyu 28.10.2013 tarihinde müdahil vekilleri gündeme getirmiştir. Müdahil vekilleri hâkimlerin sanığın "gizli sanık" tutumundan haberdar olduğunu ve bunun kabul edilemez olduğunu söylemişlerdir. Mahkeme bu ağır ithama herhangi bir yanıt vermemiştir. Mahkeme 23 Eylül tarihli duruşmada, sanığın savunmasını almamıştır. Mahkeme heyeti aldığı kararla, CMK142 ve 182/2. maddesi uyarınca kamu güvenliği nedeniyle duruşmanın kapalı yapılmasına karar vermiştir.

İlk duruşma günü dinleyici sıralarının neredeyse tamamı sivil polislerce işgal edilmiş durumdaydı. Duruşmayı izlemek için gelen 200 kadar insan salon dışında kaldı. Polisler ellerindeki cep telefonları ile duruşmaya girmek isteyen insanların fotoğraflarını çekti. Çok sayıda cübbeleri ile duruşma salonu girmek isteyen avukat ve sivil yurttaş, resmi giyimli ve sivil giyimli polislerce hırpalandı. Bu sırada mahkeme

heyeti, duruşma tutanağına aynen şöyle yazdırdı: "kapalılığın ilk celse duruşması için alındığı belirtildi".

28.10.2013 tarihli duruşmaya sanık polis memuru Şanlıurfa'ya tayinin çıkması nedeniyle gelmedi. Avukatları savunmasının ses ve görüntü sistemi (SEGBİS) alınmasını talep etti ve Mahkeme bu talebi kabul etti. Müdahil vekilleri bu karara itiraz ettiler. Mahkeme "savunmasının SEGBİS sistemi ile alınabilmesi için Şanlıurfa Nöbetçi Ağır Ceza Mahkemesine talimat yazılmasına" karar verdi ve duruşmayı da 2 Aralık 2013 tarihine erteledi. 2 Aralık 2013 tarihinde yapılan duruşmada ise mahkeme başkanı, "mahkemeye yönelik eleştirilerde bulunulduğu, mahkemenin rengini belli ettiğinin dile getirildiğini kaydederek mahkemenin tarafsızlığına gölge düşürecek olunması dolayısıyla Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 30/2. maddesi uyarınca "yargılamadan çekinme" kararı verdiklerini bildirdi. Mahkeme heyetinin bu kararını değerlendiren Ankara 7. Ağır Ceza Mahkemesi aynı mahkemenin devam etmesi yönünde karar verdi.

Ethem Sarısülük'ün ailesinin vekili Avukat Kazım Bayraktar, 10 Ekim 2013 tarihli dilekçesiyle bu olayda AİHS'nin 2, 3, 6, 8, 9, 10, 11 ve 14.maddeleri bağlamında, AİHS'nin 13. maddesinde yer alan etkili başvuru yolunun bulunmadığı düşüncesiyle doğrudan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

Yeni Kitaplar: "Beyaz Toros - Faili Belli Devlet Cinayetleri"

İsminin ürkütücülüğü başlangıçta tedirgin ediciydi: "Beyaz Toros - Faili Belli Devlet Cinayetleri" Dikkat çekmek adına bile olsa, faili meçhullerin sembolü olmuş beyaz torosla anmak o acıları, o acıların sahiplerini rahatsız eder mi?

"Belki eder" dedi yayınevi, "ama asıl olarak o torosun sahiplerini rahatsız edecek."

Sihirli cümle de buydu kitabın adını belirlerken; "Rahatsız etmek."

Yıllarca yaptıkları yanına kar kalmış birilerinin iki gece huzursuz uyumasını sağlamak, birilerinin aklına bu kişilere hesap sormamanın huzursuzluğunu yerleştirmek, ertesi gün birilerinin o adamlara "merhaba" demesini engellemek belki. İntikam değil adalet için, rövanş değil "gerçeklerin açığa çıkması için."

Kaleme aldığım ve Kasım ayı başında Doğan Kitap'dan çıkan "Beyaz Toros - Faili Belli Devlet Cinayetleri" adlı kitap cezasızlık üzerine bir sözlü tarih anlatımı.

Çalışmayı ortaya çıkaran iki temel amaç kitabın bu niteliğini belirledi:

Cezasızlığın bir sır ya da kanıtlanması gereken bir olgu olmadığı Türkiye'de, bunun iktidarlara sınırlı değil sistemli biçimde uygulandığını çeşitli dönemlerden örneklerle anlatmak.

Cezasızlığın sadece tespiti değil, çözülmesi için de katkı sunmak.

Kitabı da bu bakış açısı şekillendirdi. Bu yüzden cezasızlık kitapta "homo sacer" kavramıyla ilişkilendirildi. Yani kurban bile edilemeyecek kadar kirli, öldürülmesi suç sayılmayacak kadar suçlu insanların devlet babaya isyan etmeleri nedeniyle alternatif bir "hukukla" cezalandırılmaları. Öldürmenin, işkencenin, yok etmenin cezasız bırakıldığı bir ceza hukuku. Bu yüzden en kaba hattiyla devlet babaya isyan eden asi çocukları yok etmenin

devlet baba tarafından hoş görüleceği metaforu örneklerle anlatılmaya çalışıldı. Bu yüzden olayların tanıklarının hayatta ve bilinçli olduğu gözetilerek 1970'lerden bu yana yaşanan olaylar ele alındı.

1968 kuşağından Kadir Manga'nın Nurhak'ta katledilmesi, 12 Eylül darbesinden sonra Cemil Kırba-yı'ın gözaltında kaybedilmesi, Hakan Mermeroluk'un Alemdağ Cezaevi operasyonunda öldürülmesi, Diyarbakır Cezaevi'nde işkencelerden dolayı kendisini yakan Ferhat Kurtay'ın bu kararı vermek zorunda bırakılması, yine Diyarbakır Cezaevi'nde işkenceye önmek için bedenini ölüme yatırması, Ramazan Yukarıgöz'ün asılması.

Karanlık 90'lı yıllarda kaçırılarak öldürülen Namık Erdoğan'ın, gözaltında kaybedilen Hasan Ocak'ın ve Rıdvan Karakoç'un katillerinin açığa çıkartılması.

2000'li yıllarda kafasından faz fişegiyle vurularak öldürülen Mahsum Mızrak'ın katillerinin adli ematten deliller çalınarak saklanması, Roboski'de savaşa uçaklarıyla vurulan köylülerin soruşturmasının göz göre göre kaçırılması, Gezi Direnişi'nde başından vurulan Ethem Sarısülük'ü vuran polisin itina ile korunması.

Bütün bu olaylar, ölenlerin, yok edilenlerin, bedenini yok etmekten başka yol bulamayanların yakınlarının anlatımıyla ve dosyalardan örneklerle aktarıldı.

Yakınlarıyla uzun görüşmeler yapıldı çünkü "cezasızlık" politikası ölenle sonlanmamaktaydı. Aileler de "terörist" yakınları olarak işaretlenmekte, çocukları gibi cezalandırılmaktaydı, ömür boyu sürecek cezalarla boğuşmaktaydı.

Bütün bu olaylar benzer bir dille aktarıldı çünkü dünyadaki çeşitli örneklerden de görülebileceği

gibi cezasızlıkla baş etmenin en açık yolu anlatılmaktaydı.

Cezasızlığın bir devlet politikası olarak uygulanmasını sonlandırmanın daha açık bir yolu da mümkün gözüküyor. Deşifre ederek, ısrarcı olarak, kuralları anımsatarak, yüzleşerek ve yüzleştirerek bir aşamaya kadar dönüştürmek mümkün bu politikayı.

Daha yapısal dönüşümler için devletlerin "hakikatlerle yüzleşmek" adına komisyonlar kurup, özeleştiriyi politika değişikliğine gidebilmesini sağlamanın bilinen ve en etkili yöntemi anlatmak.

Beyaz Toros da tam olarak bunu hedefliyor. Aktarmayı ve sistematikleştirmeyi.

Üstelik bunu yaparken bu dosyaların akıbetini değiştiremeyeceğini de biliyor. Ama altını çizmek, işaretlemek ve göstermekle yol alınabileceğine de inanıyor.

Kitabın en rahatsız edici yönlerinden birisi, öldürülenlerin, yok edilenlerin, yok olmak zorunda bırakılanların "suçlarına" ilişkin bilgi veremeyiş.

Vermiyor çünkü bunun bir önemi yok.

Zira suçlarının ceza kanunlarındaki karşılığı ölüm değil. Ölmek, işkence, kayıp gibi seçenekler yazmıyor devletin kendi koyduğu kurallarda.

"Beyaz Toros", ölümün adıydı birileri için hep.

Şimdi öldürenleri korkutmak için kullanıldı.

O hikayelerin bilindiğini, gerçeğin ne olduğunun görüldüğünü aktarabilmek için.

Ve kitabın bölümleri Şeyh Bedrettin Destanı'nın dizeleriyle birbirinden ayrıldı.

Ve kitap belki de kendisini en iyi o mısralardan anlatıyor. Cezasızlık politikaları bitmediği sürece, hepimiz için; **"Gecenin geç ve yıldızsız bir saati-dir."**

Gökçer TAHİNCİOĞLU, Gazeteci

Cezasızlığa karşı çalışmaların izlenebileceği bazı kuruluşlar

İnsan Hakları Derneği	http://www.ihd.org.tr
Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi	http://www.amnesty.org.tr
Türkiye İnsan Hakları Vakfı	http://www.tihv.org
TESEV	http://www.tesev.org.tr/tr/program/demokratiklesme-programi
Baran Tursun Vakfı	http://www.baransav.com
Mazlumder	http://www.mazlumder.org
Asker Hakları	http://www.askerhaklari.com/
Bianet	http://www.bianet.org
Hakikat ve Hafıza Merkezi	http://www.hakikatadalethafiza.org
Impunity Watch	http://www.impunitywatch.org
Human Rights Watch	http://www.hrw.org